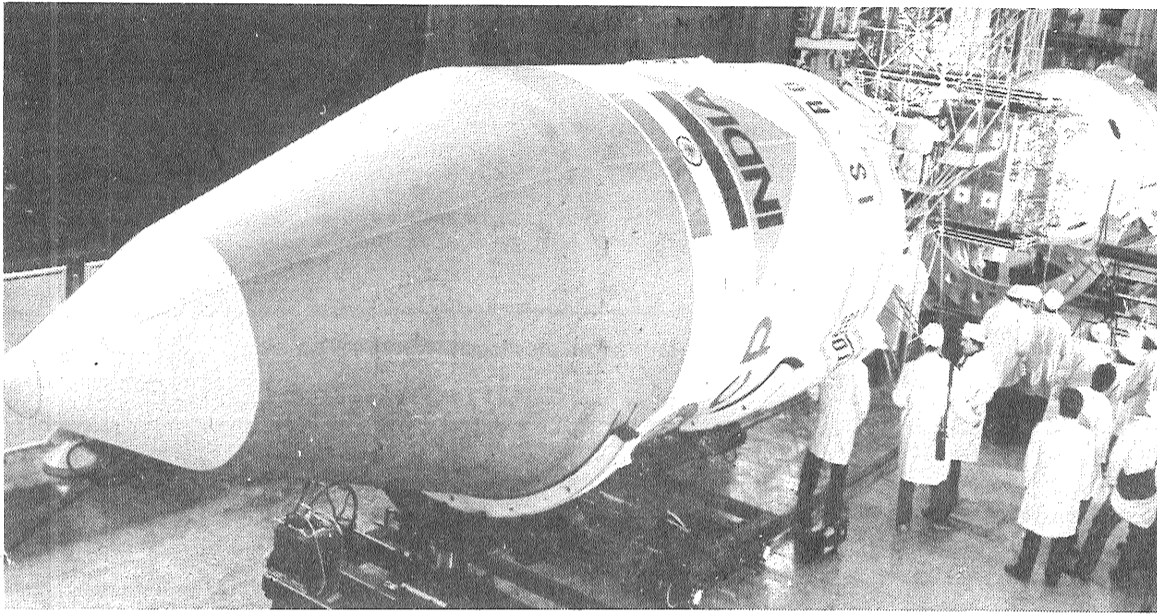

LENINA KĀROGS

LATVIJAS KOMUNISTISKĀ PARTIJAS PREIĻU RAJONA KOMITEJAS UN
PREIĻU RAJONA TAUTAS DEPUTĀTU PADOMES LAIKRAKSTS

IZNAK KOPŠ
1950. GADA 29. MARTA
Nr. 43 (5737)
12.
APRILIS
OTRDIENA,
1988. GADS
Maksā 3 kap.

12. aprīlī — Kosmonautikas diena

Padomju Savienībā, izmantojot nesējraķeti «Vostok», pacelts orbītā Indijas mākslīgais Zemes pavadoņš IRS-1A. Pavadoņi uzstādīti optiska un elektroniska aparātūra operatīvas zinātniskās informācijas vākšanai, lai pētītu Zemes dziļu bagātības.

Pavadoņa palaišana ir kvalitatīvi jauns posms zinātnisko pētījumu organizēšanā, izmantojot kosmosa tehniku, proti, šajā gadījumā mūsu valsts pirmoreiz noslēdza līgumu par

citās valstīs Zemes pavadoņa palaišanu par atbilstošu samaksu.

Zemes pavadoņa darbībai seko padomju speciālisti Piemaskavā un indiešu speciālisti Bangaloras zinātniskajā centrā.

ATTEĻĀ: Baikonuras kosmodromā Indijas mākslīgā Zemes pavadoņi sagatavo pievienošanai nesējraķetei «Vostok».

TASS fotohronika

Pārskats

par tehnikas remontu rajona saimniecībās līdz 1. aprīlim (procentos)

Saimniecība	Graudu kombaini	Plaušmasīnas	Grābekļi	Siena preses	Mīļotāji	E-280
Leņina	100	93	100	80	80	75
«Sark. ausma»	93	90	100	100	100	100
Dzeržinska	82	50	71	100	100	100
«Vārkava»	100	91	100	86	92	100
«Dubna»	85	69	69	80	50	75
K. Marksa	94	93	91	80	100	100
«Kr. Oktjabrj»	95	100	100	90	90	85
Suvarova	69	78	100	60	71	80
Raiņa	93	80	100	100	80	67
«Nākotne»	79	78	83	83	83	67
«Zelta vārpā»	100	75	80	80	100	100
«Rīts»	67	96	67	67	100	75
Oškaina	93	92	92	90	92	70
«Dzintars»	88	80	85	86	80	75
Kirova	81	75	78	86	67	85
M. Gorkija	70	78	87	83	83	75
«Sīlukalns»	83	91	90	100	100	75
Aglonas p. s.	93	77	78	75	80	67
Rudzātu p. s.	57	95	91	86	83	80
Ruņonas p. s.	94	93	90	80	100	75
RAJONA	86	86	88	85	87	81

Rajona saimniecību mehānizatori jau sākuši komplektēt traktoragregātus pavasara lauku darbu veikšanai.

Komplektējot agregātus ar kultivatoriem, ecēsām, sējmašīnām — inženieriem, mehāniķiem, agronomiem, iecirkņu priekšnie-

kiem jāatrod laiks, lai vēlreiz pārbaudītu agregātu tehnisko stāvokli, it sevišķi regulēšanas. Svarīgi pārbaudīt sējmašīnu seklu iestrādes dziļumu, izejas vienmērīgumu un daudzumu, kultivatoriem — augsnes sastrādes dziļumu, Uzmaniņu kvalitātei

● Agrorūpnieciskais komplekss: graudkopība

Vajag stingri nostāties ar kājām uz zemes

Laikam gan tikai istens laucinieks var saprast, ka saulē sabīstos rudzu lauks nav tikai skaista un mazliet sentimentāla ainava, bet kaut kas vairāk. Maksa par to, ka dubļi lipuši pie zābakiem, ka bijis uztraukums par ieilgušajām lietavām vai sen nepiedzīvotu sausumu, ka bijis ļoti grūti, bet vienīgā vēlēšanās — tikt projām no šī nebeidzamā nogurdinošā darbu jūga. Diemžēl mūsu dienās nav nemaz tik daudz to lauku cilvēku, kuri stingri turas grūtumiem pretī, savu spēku un stiprumu mēri ar izaudzēto graudu spēku.

Pēc vējainiem un tādiem kā pustukšiem gadiem beidzot vajag nostāties stingri uz zemes. Galvenais, ka beidzot ir apjausts — labu rezultātu sasniegšana nav iedomājama bez zinātniskajam pamatotam zemkopības sistēmas kopumā. Augu seku ievērošana vai pareiza mēslošanas sistēma vien ir par maz. Vajadzīga pareiza augsnes apstrāde, augu aizsardzība, sēklkopība, meliorācija, kā arī organizatoriski ekonomiskie pasākumi. Izteikti savas domas par 1987. gada rezultātiem graudkopībā lūdzām rajona agrorūpnieciskās apvienības galveno agronomu JĀNI KIVLENIEKU.

— Viens no svarīgākajiem faktoriem, kas ietekmē graudaugu ražas un veicina zemes auglības palielināšanu, ir organisko mēsļu ražošanas un iestrādes kāpināšana. Kā šī faktora nozīmi vērtē mūsu rajona kolhozos un padomju saimniecībās? — Republikā augsnes auglība novērtēta ar 41,1 balli. Mūsu rajonā šis skaitlis ir nedaudz zemāks — 38,6 balles. Lūk, saimniecībā izmantojamās zemes auglība republikā un rajonā ir attiecīgi 37,8 un 36,1 balle. Lai situāciju uzlabotu, vajag tirināt kārtīgi mēslot. Skaitļi liecina, ka 1981. gadā viens hektārs saņēma 10,8 tonnas kūtsmēslu, bet 1987. gadā — 12,1 tonnu. Tas nav pietiekami mūsu vēl samērā liesajiem laukiem. Jo vairāk tāpēc, ka organisko mēsļu kvalitāte ir zema.

Situācijas ilustrācijai nedaudz skaitli. Pagājušajā gadā kolhozā «Rīts» viens hektārs saņēma 13 tonnas organikas, M. Gorkija kolhozā — 13,5 tonnas, bet Dzeržinska kolhozā 12,2 tonnas.

Tie ir vieni no labākajiem rezultātiem. Bet Suvarova kolhozā, Ruņonas padomju saimniecībā un kolhozā «Dzintars» attiecīgi 7,4, 6,5 un 9 tonnas. Tieši šajās saimniecībās bija zemākās graudaugu ražas. Lūk, kāda sakarība. — Ne tikai zinātnieki, bet pati dzīve pierādījusi, ka ražas ir atkarīgas no daudzgadīgo zāļu audzēšanas. Ko par to domā mūsu rajona zemkopji?

— Viņi domā tā — jo labāks zāļu zelnis, jo vairāk augsne veidojas organisko vielu, vairogas dažādu derīgu baktēriju, uzlabojas augsnes struktūra un tā tālāk. Pagājušajā vasarā rajona ilggadīgo zālāju lauki deva siena ražu — 42,6 centneri no hektāra. Mūsu apstākļiem tas ir samērā labs rezultāts. Taču kolhozā «Zelta vārpā», Kirova kolhozā un «Sarkanajā ausmā» no hektāra ieguva pat attiecīgi 57,1, 55,9 un 53,6 centnerus. Tātad — var vairāk.

Vienīgi jāuzsver, ka ne visur zālāju audzēšanā tiek ievērota vēlāmā attiecība, kad zelnis

ir vismaz 50 procentu tauriņzīļu. Tikai šādā gadījumā zālāju lauks atstās aiz sevis uzlabotu augsni. Bez tam — līdz ar tauriņzīļu procentuālo kāpinājumu uzlabojas arī lopbarības vērtība, lielāks ir proteīna saturs.

— Graudaugu maksimālais iekūlums ir bijis 1984. gadā, kad rajona saimniecības ievāca 85,3 tūkstošus tonnu graudu. Pagājušā gada labības kopražā bija 79,7 tūkstoši tonnu. Un tāpēc Preiļu rajons ir to četrpadsmit republikas rajonu skaitā, kuros pērn labības ražošana samazinājās. Lūdzu, komentējiet šo faktu!

— Manuprāt, ražība no hektāra, par ko mēs tik daudz un tik labprāt runājam, ir samērā nosacīts jēdziens. Nav noslēpums, ka reizēm ražas kāpinājumu panāk ar hektāru skaita mākslīgu samazināšanu. Galvenais taču ir kopražā, godīga attieksme pret katru iesēto tūrumiņu, lai cik mazs un nenozīmīgs tas plekītis liktos. Droši varu apgalvot, ka novāc tieši tik hektāru, cik iesē. Leņina, Raiņa, M. Gorkija kolhozos un «Zelta vārpā». Ja arī pārētajās saimniecībās viņruuden graudiem būtu novākušas visas laukus, 1984. gada kopražas līmenis būtu sasniegts (pat ražai nevajadzēja būt pārāk lielai — tikai 21 centners no hektāra). Taču lopbarībai nopļāvām 2600 hektārus labības lauku.

Uzskatu, ka nav īsti pareiza mūsu attieksme pret graudiem sējaiem, bet lopbarībai novāktajiem laukiem. Ja par varītēm gribam kādu vēlīnu lauku ievākt graudiem, būtībā tikai zaudējam. Graudi nespēj nogatavoties, puše no tiem paliek salmos. Līdz ar

to nav ne graudu, ne kārtīgu salmu, jo tie ātri bojājas. Taču, ja liktu to visu skābsienā, būtu tikai ieguvums. Un kāda vispār jēga plaut zaļus graudus, tos kaltēt, tērēt kurināmo, bet tad atkal malt lopbarībai?

— Šis jūsu domas lai paliek kolhozu agronomijas speciālistu vērtēšanai. Mums būtu interesanti zināt, kāds ir ražošanas līmenis, ko raksturo graudu iekūlums, rēķinot uz katru kultivējamās platības hektārballi?

— Pērn labākie rezultāti republikā sasniegti Talsu, Saldus un mūsu kaimiņu — Rēzeknes rajonā. Tur uz katru balli ražoti vairāk nekā 30 kilogrami graudu. Tāds bija uzdevums arī mūsu rajonam, ieguvām gan tikai 29,4 kilogramus. Sogad ir jāievāc 32 kilogrami uz vienu hektārballi jeb 85 tūkstošus tonnu graudu.

Jāteic, ka pagājušajā gadā rajona labākās saimniecības šo skaitli pat krietni pārsniedza. Piemēram, kolhozā «Sarkanā ausma» ieguva 38 kilogramus, M. Gorkija kolhozā — 40,9 kilogramus, bet Raiņa kolhozā — 33,4 kilogramus graudu uz katru hektārballi. Taču līmenis ir ļoti atšķirīgs. Kolhozā «Dubna» ir viszemākais rezultāts — tikai 16,1 kilograms uz hektārballi. Krietni rāts šajā zinā arī kolhozs «Dzintars» — 17,3 kilogrami. Pulka vairāk varētu ražot Rudzātu padomju saimniecībā, kur iekūla 25,2 kilogramus uz hektārballi.

— Kādi jūsu prāt, ir ceļi, kas ejami labības ražības paaugstināšanā?

— Vairāk jāsej agrīnās un vidēji agrīnās šķirnes. It īpaši tas attiecas uz miežiem, kur agrīno šķirņu īpatsvars ir apmē-

ram 48,5 procenti. Jākāpina vismaz līdz 60 procentiem. Rajona klimatiskajiem apstākļiem visieteicamākās miežu šķirnes ir 'Potra', 'Ida', 'VV' un 'Dņeprovskij-435'. Nevajag aizrauties ar 'Abavu', kas ir gan augstāzīga, toties prasa arī augstu agrofoni un ir vēlīna (nogatavojas septembra otrajā pusē).

Tā ir tikai viena no iespējām. Otrā — vajadzīga augstvērtīga sēkla, kas atbilstu pirmajai klasei.

Treškārt, jārunā par pareizu augsnes apstrādes tehnoloģiju. Sevišķi svarīgs ir kvalitatīvs arums rudenī. Saimniecībās (ar nedaudzām izņēmumiem) lielākoties vērojama pavirša attieksme pret svētāko zemnieka pienākumu. Netiek ievērotas ne izarvaģas, ne saarvaģas. Un pavasaros pēc kultivēšanas uz tūrumiem, kur nav izarvaģu, leknī zālē un zied pienesen un citas nezāles.

Visbeidzot — nevaram būt mierā ar kalšu saimniecību. Vienīgi M. Gorkija, Raiņa kolhozos, «Sarkanajā ausmā», «Nākotnē», «Rītā» un vēl dažos citos kolhozos pēdējo gadu laikā par kaltēt domājuši nopietni un saimnieciskā kārtā iekārtojuši labus graudu pirmapstrādes punktus. Vēlams noliktavas ar zemgrīdas ventilāciju.

Lai visas šīs daudzās gudrības atsvaidzinātu atmiņā, uz desmit dienu kvalifikācijas celšanas kursiem aicināsim visus galvenos agronomus, bet vēlāk arī vidējā posma speciālistus. Viņiem uz zemes jāstāv stingri.

— Paldies par stāstījumu un kuplas vārpa tūrumos!

Intervēja L. STRODE

● Kontrolē: saistību izpilde

Saimnieciskā aprēķina mehānisms nedarbojas

Pagājušā gada beigās PSKP Centrālā Komiteja vērsās pie partijas organizācijām, agrorūpnieciskā kompleksa vadītājiem un speciālistiem, pie kolhozu un padomju saimniecību laudīm ar aicinājumu izanalizēt 1987. gada ražas novākšanas gaitu un izdarīt nepieciešamos secinājumus. Centrālā Komiteja izvirzīja uzdevumu organizēt darbus tā, lai augsnes sagatavošanas un sējas tehnika būtu pilnīgā kārtībā ne vēlāk kā šī gada 1. februārī. Atbilde uz šo aicinājumu bija 1987. gada 30. novembrī rajona agrorūpnieciskās apvienības inženiertehniskā dienesta speciālistu sanāksmē pieņemtās sociālistiskās saistības, kurās bija paredzēts — līdz 1988. gada 25. janvārim pilnībā sakārtot visu augsnes sagatavošanas un sējas tehniku. Taču vēl 1. februārī zinās iecelšanās, ka nolemtais izpildīts tikai par 25 procentiem.

Lai noskaidrotu sociālistisko saistību neizpildes cēlonus, tautas kontroles rajona komiteja un laikraksta «Lenina Karogs» redakcijas darbinieki organizēja reidu. Tajā piedalījies bija uzaicināti arī rajona agrorūpnieciskās apvienības speciālisti.

Suvorova kolhozā reida brigādes locekļi saskārās ar situāciju, kuru no šīs dienas pozīcijām pat grūti izskaidrot. Saimniecībā uzskatīja, ka tehniku vispār nav vajadzīgs sagatavot ziemas glabāšanai. Lūk, ar to jau viss pateikts! Pārbaudītāju skatieniem pavērsis apsniguši arklī ar tiem piesalušām pērnā rudens dubļu pikām, sējmašīnas ar minerālmēslu paliekām. Vai šādā situācijā iespējams runāt par pretkorozijas pasākumiem?

Kotļarova iecirknī valda pilnīga haosa. Mašīnu remonta grafiks netiek ievērots, saimniecībā izveidotā komisija tehnikas pieņemšanai nedarbojas. Rezultātā pārbaude konstatēja sekojošus faktus: no 17 sējmašīnām darba kārtībā ir 10, no 44 kultivatoriem — 22. Pārējie agregāti reida laikā nebija izremontēti. Februāra pirmajās divās nedēļās kolhozā nesakārtoja nevienu arklī, nevienu sējmašīnu un tikai divus kultivatorus.

Saimniecībā nav pratuši parūpēties arī par tehnikas remontu nodarbinātajiem mehanizatoriem. Kā gan citādi var izskaidrot faktu, ka mehanizatoriem nācās strādāt klajā laukā, kaut gan kilometra attālumā no darbnīcām atrodas tukšs angārs.

Pavisam bēdīgs noskaņojums pārbaudītājus pārņēma, kad viņi iepazinās ar tehnikas remontu kolhozā «Dubna». Vēl tikai pirms diviem mēnešiem tautas kontroles rajona komitejā izskatīja jautājumu par to, kā šajā

saimniecībā noris tehnikas ziedošana un organizēts remonts. «Lauktechnikas» rajona apvienības pārvaldniekam, rajona agrorūpnieciskās apvienības priekšsēdētāja pirmajam vietniekam S. Nesterjonokam, rajona agrorūpnieciskās apvienības galvenajam inženierim J. Ručam komitejas sēdē tika aizrādīts, ka nav nodrošināta tehnikas remonta gaita kolhozā «Dubna». Tautas kontroles rajona komiteja norādīja, ka trūkumi jānovērš līdz 1. februārim. Taču reida dienā situācija nebija mainījies. Saimniecībā nav pabeigta angāra būve un tehnikas uzglā-

mo mašīnu — 12. Bet minerālmēslu izkliešanas kārtībā tikai trijās saimniecībās. Ir pilnīgi skaidrs, cik ļoti nepieciešams reida rezultātus apspriest kopā ar vairāku kolhozu pārstāvjiem.

Saimniecībās, — teica rajona agrorūpnieciskās apvienības padomes priekšsēdētājs, Kirova kolhoza priekšsēdētājs B. Lajzāns, — jāizveido tehnikas apkopes stūrīši, kas būtu nodrošināti ar vajadzīgo iekārtu. Aprēķinot mehanizatoru darba samaksu, jāņem vērā tehnikas pieņemšanas komisijas vērtējums un slēdziens. Visās saimniecībās jābūt iekārtotiem laukumiem ar cieto segumu lauksaimniecības mašīnu uzglabāšanai. Ar kārtīgu žogu, vārtiem, caurlaižu režīmu. Mašīnu parka vadītājam un mehānikam jāuzlabo tehnikas uzskaites organizācija. Lai nebūtu tādu gadījumu, kad norakstīšanai paredzētā tehnika skaitītos tikko izremontēta.

Priekšlikumi, bez šaubām, ir vērtīgi. Bet kas traucēja tos realizēt agrāk? Kontroleru vērtējums tāpēc ir viennozīmīgs: sociālistisko saistību neizpildīšanā saimniecībās vainojams rajona agrorūpnieciskās apvienības atbildīgo darbinieku kontroles trūkums.

Mēs varam ieviest saimniecisko aprēķinu. Varam uzskatīt, ka esam pārgājuši uz pašfinansēšanos, — teica tautas kontroles rajona komitejas inspektors F. Nikiforovs, — taču bez saimnieciskuma vienmēr ir bezsaimnieciskums. Apstākļos, kad pārejām uz jauno saimniecības mehānismu, tam vispār nedrīkst būt nekāda attaisnojuma.

Ar savu aicinājumu, — rezumējot pārbaudē redzēto, teica M. Lomakins, — visiem agrorūpnieciskā kompleksa darbiniekiem Centrālā Komiteja cerēta, ka jautājuma nozīmīgums nonāks līdz katra cilvēka apziņai, ka tiks ņemtas vērā bēdīgās pērnā gada mācības. Taču pārbaude liecināja, ka mūsu rajonā tas ir, kā saka, laists gar ausīm. Rajona agrorūpnieciskās apvienības padome tā arī nav pratusi nodrošināt savu lēmumu izpildes kontroli. Lauksaimniecības tehnikas remonta netika izmantots saimnieciskā aprēķina mehānisms. Reids atklāja, ka rezerves ir. Tās tikai jāatrod un jāliek lietā. Viena no tādām iespējām ir saimniecības tautas kontroles grupu aktivitātes paaugstināšana, lai palielinātu lauksaimniecības tehnikas remonta kontroli, iesaistītu šo jautājumu risināšanā arī partijas organizācijas.

Reida materiālus apkopēja
L. KUZMINA

Pavasari — gatavi!

Kolhoza «Vārkava» mehanizatori neaizmīrsa senu gudrību, ka rati jākalina ziemā, ragavas — vasarā. Protī, šajā saimniecībā tehnikas remontam pievērsa lielu vērību. Un šodien vīri tikai gaida, kad varēs doties lūmos.

ATTEĻA: remontdarbību vadītājs Gunars Kivlenieks (no kreisās) sarunājas ar labākajiem tehnikas remontētājiem — mehanizatoru Jani Gavaru un Isakiju Stepanovu.

J. SILICKA foto

Jautājums un atbilde

Cukura bums

«Pēdējā laikā arvien biežāk vērojams — cukura deficīts. Aizej uz veikalu, bet pārdevējas tikai rokas noplāta: nav cukura. Aizdēns norma jau izpārdota, atnāciet paagrāk no rīta. Vai var būt, ka Baltkrievijai samazināti cukura fondi? Bet varbūt iemeals ir cits — kooperatori izpērk cukuru, lai razotu «gaifšus» un mums pārtrīskārsu cenu pārdotu?»

(No minskiešu A. Mamošina un N. Nikonova vēstulēm.)

Lūdzām paskaidrojumus PSRS Tirdzniecības ministrijas Galvenās pārtikas preču tirdzniecības pārvaldes priekšniekam V. Kovajam. Viņš sacīja:

— Nē, cukura fondi nevienai republikai nav samazināti. Ir gluži otrādi — šie fondi nemiīgi palielinās. Arī šogad cukura piegāde ir palielinājusies. Taču dažos reģionos tiešām veidojas situācija, kad regulāri pietrūkst cukura, jo pieprasījums pēc tā ievērojami pieaudzis. Par radušos sarežģīto situāciju sacīsim tieši un atklāti: pieprasījums pēc cukura palielinājās tad, kad tika ierobežota šnabja un citu alkoholisko dzērienu pārdošana. Tagad kandžas brūvētāji saldo produktu pārvērš rūgtā dzirā.

Lai situāciju kaut cik normalizētu, mēs vietējiem pārvaldes orgāniem rekomendējam kontrolēt tirdzniecību ar cukuru. Ja ir vajadzība, var likt lietā arī zināmus ierobežojumus — cik cukura pārdot vienam pircējam. Vietējo Tautas deputātu padomju izpildkomitejas šo jautājumu risina ar izpratni. Par ledēņiem, kuras ražo kooperatori, varu sacīt tikai vienu: šī produkcija neradīja cukura deficītu. Taču pārāk aizrauties ar visādiem saldumiem, manuprāt, nevajag. Ledēņi, cukura vate, stāpīgās krējuma konfektes satur ļoti daudz cukura. Padomāsim, vai bērniem ir veselīgi ēst tik sacukurotus kārumus?

Taisnība jau ir, ka pirms gadiem diviem par cukura trūkumu nesūdzējās, arī «Pravda» par šādu tematu neviens nerakstīja. Kandžas tēcinātāji aktīvizējās, tikko sāka apkarot žūpošanu. Un, kā liecina redakcijas pasts, šī parādība vērojama visur. Lūk, ko mums rakstīja sievietes no Voronežas apgabala: «Kandžas brūvētāju vārdi ir zināmi daudzām... Bet kandžas upēs slikt darbi». («Pravda», 1987. gada 28. septembrī). Un tikai bezkompromisa cīņa pret tiem, kuri saldo produktu pārvērš indē, palīdzēs likvidēt cukura deficīta problēmu.

Šim jautājumam ir vēl viens aspekts. Arsti visā pasaulē, arī mūsu valstī jo aktīvi izvērsis propagandas darbu, lai radinātu cilvēkus saprātīgi lietot saldumus. Ir radies pat ironisks termins — «saldā nāve». Vai mēs ieklausāms šajos padomos? Nē! Joprojām ir daudz cilvēku ar pārlieku miesas svaru. Diemžēl skaustu.

mūsu kaitīgos ieradumus atbalsta arī pārtikas rūpniecība. Konditorejas izstrādājums, sīrupos, kompotos, sulās, bezalkoholiskajos dzērienos — visur ir cukura pārpalinība. Zinātnieki aprēķinājuši, ka cilvēkam gada laikā vajag apmēram 37 kilogramus cukura, bet pie mums izlieto — 46 kilogramus. Acmredzot, arī pārtikas rūpniecībai jādomā par tādu izstrādājumu ražošanu, kuros cukura daudzums būtu samazināts.

Atgriezīsimies pie sākumā citētās vēstules. PSRS Tirdzniecības ministrija apsolīja, ka Baltkrievijas PSR tiks piešķirti cukura papildus fondi. Cerams, ka tad problēma nebūs valrs tik aktuāla. Taču pilnībā likvidēt cukura deficītu iespējams tikai ar visas sabiedrības palīdzību. Kandžas brūvēšanas palielināšanās un cukura trūkums velkalos ir savstarpēji saistīti faktori. Neaizmirsīsim, ka milicija viena pati, bez sabiedrības palīdzības ar šiem kandžas brūvētājiem galā netiks.

N. POĻANSKA

(«Pravda», 1988. gada 4. aprīlī)

REDAKCIJAS PIEBILDE.

Situāciju mūsu rajonā lūdzām komentēt rajona patērētāju biedrību savienības vadību. Galvenais — cukura krājumi ir pietiekami, tāpēc nekādam uztraukumam nav pamata. Protams, lielos vairumos jeb maisiem cukuru nepārdos.

Daži statistikas dati. Pagājušajā gadā katrs mūsu republikas iedzīvotājs patērēja vidēji 33 kilogramus cukura. Preiļu rajonā šis rādītājs ir 43 kilogrami, Krāslavas rajonā — 47 kilogrami, Ludzas rajonā — 49 kilogrami, Balvu rajonā — 54 kilogrami.

Nav pamata apgalvot, ka Latgales rajonos piepeši būtu izmainījusies iedzīvotāju ēdienkarte, ka pēdējā laikā lielā cietnā celti ievārijumi, ķīseli, tortes un citi saldumi. Cukura patēriņa palielināšanās cēlonis ir kandžas brūvētāju aktivizēšanās. Un visas sabiedrības uzdevums ir palīdzēt tiesību aizsardzības orgāniem cīnīties pret kandžas tēcināšanu, lai šo noziedzīgo nodarbošanos atklātu un galīgi izdarbošanos atklātu un galīgi izdarbošanos atklātu un galīgi izdarbošanos atklātu.

Skolu dzīve: talku laiks

Pavasari vienmēr ir jāpaveic ļoti daudz dažādu darbu — uz lauka, dārzā, parkā utt. Un nereti šos darbus dara kopā, rīkojot talkas. Preiļu 2. vidusskolas audzēkņus sastapām Preiļu parka uzkopšanas darbos.

J. ZANDES foto

● Mācāmies demokrātiju: kolektīvs un vadītājs

Stagnācijas gūstā

Rajona kultūras nama zālē viņi abi ienāca, būdami Preiļu rajona vecākās celtniecības organizācijas vadītāji. Bet izgāja no šīs zāles — pagalam apmulsuši, vairādamies paskatīties viens uz otru un uz saviem padotajiem, kuri vairs nebija viņu padotie. Jo abi vadītāji bija kļuvuši par bijušajiem vadītājiem.

Kas tad notika mūsu rajona starpsaimniecību celtniecības organizācijā? Nepretendējot uz absolūtas patiesības paudēja tiesībām, mēģināšu šajā publikācijā aprakstīt situāciju — izmantot gan Preiļu SCO, gan arī citur uzziņātos faktus.

Trums brieda jau sen...

Sodien neviens vairs neņem precīzēt, kad konkrēti viss ir sācies. Kaut gan daudzi cenšas pārliecināt, ka starpsaimniecību celtniecības organizāciju it kā drudzis sāka kratīt pēc tam, kad no darba aizgāja kolektīva ilggadējais vadītājs I. Heinackis. Toreiz viņi sarunās sacījuši nevis «iešu strādāt uz SCO», bet gan «iešu strādāt pie Heinacka». Lai tā būtu. Bet arī tajos gados, kas tagad rādās kā kolektīva dzīves gaišs posms, ik pa brīdīm kaut kur ceļoja vēstules ar izteiksmīgiem parakstiem «Labvēlī» vai «Grupa strādnieku». Šāda korespondence bija arī nākamā organizācijas vadītāja darba laikā (tiesa, visai neilgā). Dažreiz šajās vēstulēs, kā saka, bija pārsauts pār stripu, bet citreiz bija aprakstīti patiesi notikumi un fakti. Neaizmirsīsim, ka celtniecība ir sarežģīta darbu sfēra, kurā mums pierastie kritēriji un kanoni ne vienmēr noder. Un tomēr mēs braucām uz celtniecības objektiem, runājām ar cilvēkiem, mēģinājām rast pareizās atbildes. Kā zināms, mūsu SCO kritizēja pamatīgi — gan Rīgā, gan rajonā. Kritikas uguns šķīlās arī pagājušajā gadā, kad pie organizācijas vadības stūres jau bija N. Dorofejenko. Arī rajona avīze vairākkārt rakstīja par to, ka celtnieku kolektīva vadīšanā pielautas nopietnas kļūdas, ka organizācijas priekšsēdētājs savu enerģiju reizēm izlēto, kā saka, nevēlamā virzienā, ka SCO slimīgi reaģē uz kritiku, ka te vēlī atstātas pārvaldes demokrātiskās formas.

Atcerēsimies: ritēja 1987. gads, un ar katru mēnesi, pat pēc katras dienas strutu perēklis, kas bija skāris SCO vadību, vērsās plašumā un gāja dziļumā.

Es neizvairīju sev mērķi (vai šāds mērķis vispār vajadzīgs?) sīki izpētīt konfliktu, kas radās starp N. Dorofejenko un viņa, kā saka, labo roku — uzņēmuma galveno inženieri — A. Greivuli. Atkārtoti tikai to, kas ir vispārināms. SCO priekšsēdētājs apvainoja galveno inženieri par kolektīva vadītāja (tas ir — N. Dorofejenko) autoritātes grausšanu, bet nedaudz vēlāk — arī par rezerves detaļu un celtniecības materiālu zagšanu. Jautājums bija viennozīmīgs: vai nu es, vai viņš? Apvainojumu par mahinācijām ar materiāliem vērtībām neapstiprināja ne revidenti no Rīgas, ne vietējie tautas kontrolēri, ne sociālistiskā Ipašuma izlaušanās apkarosanas nodaļas darbinieki. Tiesa, galvenais inženieris atzina, ka ir pieļāvis vienu otru kļūdu, un, kā saka, samierinājās ar disciplinārsoda neizbēgamību. Taču jautājums «es vai viņš?», pateicoties SCO

priekšsēdētāja centībai, palika dienas kārtībā. Un tenku, savstarpēju apvainojumu un savstarpēju rēķinu kārtošanas mehānisms atsāka darboties.

Tā vietā, lai kopīgi vilktu celtniecības darbu ne jau vieglo vezumu, N. Dorofejenko un A. Greivulis faktiski viens otram traucēja strādāt. Un vēl — karroja ne tikai paši, bet arī iesaistīja konfliktā arvien jaunus un jaunus dalībniekus jeb palīgspēkus no strādnieku un kalpotāju kolektīva. SCO kratījās kā drudzī. Papildināts ar dažādu kaislību žagariem, konflikta uguns kūrā liesmoja arvien spēcīgāk. Beldzot uguns jau brāzīn brāzās.

No notikumu hronikas

2. februāris, plkst. 17.00. Rajona kultūras nama zāle. Tiek paziņots, ka SCO kolektīva kopsapulcē izskatīs jautājumu par to, vai SCO priekšsēdētājam N. Dorofejenko un SCO galvenajam inženierim A. Greivulim turpmāk iespējams izpildīt savus pienākumus.

2. februāris, plkst. 20.00. Ar jo iespaidīgu balsu vairākumu SCO kolektīvs izsaka abiem vadītājiem neuzticību un gandrīz vienbalsīgi par SCO jauno priekšsēdētāju ievel N. Haritonovu (līdz tam viņš strādāja rajona agrorūpnieciskajā apvienībā par kapitālās celtniecības nodaļas priekšnieku).

12. februāris. Laikraksta «Leņina Karogs» redakcija saņem N. Dorofejenko vēstuli, kurā autors sīki informē, kas SCO noticis pagājušajā gadā, un lūdz preses orgāna palīdzību. Vēstulē uzsvērts, ka rakstīt atļūgumu «uz paša vēlēšanos» atbrīvot no darba (tā iesaka augstākstāvoši orgāni) viņš negrib, jo par savu taisnību ir pārliecināts. Ipaši jau tagad, kad ar galveno inženieri ir notikusi publiska izlīgšana un samierināšanās.

15. februāris. SCO pilnvaroto padome N. Dorofejenko atbrīvo no ieņemamā amata (lēmums pieņemts vienbalsīgi). Gan jāpiebilst, ka uz šo sēdi Nikolaju Antonoviču nezaicināja.

17. februāris. Laikraksta «Leņina Karogs» redakcija saņem vēl vienu N. Dorofejenko vēstuli — tajā autors apšauba sapulces lēmuma likumību. Un, protams, ir saūtis par SCO pilnvaroto padomi, kura savu sēdi rīkoja, nepaziņojot par to kolektīva vadītājam, kaut arī bijušajam.

„Padomājiem — viņš vēl sūdzas!

Ar šādiem vārdiem korespondenti un SCO partijas biroja sekretāru S. Trofimovu sagaidīja Andra Baško brigādes laudis. Tiesa, pats brigādiertis tobrīd bija citā objektā. Taču šis fakts nekādi nevarēja ietekmēt kolektīva, kas tiek uzskatīts par vienu no labākajiem, domas un izteikumus.

Kas tad, kā saka, slēpjas aiz šiem vārdiem, kurus citēju?

— Ja Dorofejenko un Greivulis savā starpā neplēstos, tad viņi varētu sēdēt savos krēslos kaut vai simt gadu. Mūs tas maz skar, jo visus darbus jau organizē un vada brigādiertis un iecirkņa priekšnieks. Neslēpšu, ka Dorofejenko mēs par istu vadītāju neuzskatījām.

— Kāpēc?

— Pārstaļa ar cilvēkiem savstarpēji. Kad ieradās objektā, tad runāja paceltā balsi, deva rīkojumus priekšnieku manierē. Piedevām — arī karjerists.

— Piedodiet, bet kā tas izpaužas?

— Kad izdarīja fotouzņēmumus priekš publicēšanas avīzē, tad uzkāpa kaut kur augstāk un pozēja. Kad fotogrāfs aizbrauca, tad arī priekšnieks kā ūdeni iekrita.

— Nesaprotu, kāpēc mums vajadzēja uz kultūras namu iet. Varējām taču paši savās mājās parunāties. Neskaidrs, kur visu šo laiku skatījās partijas birojs un arodkomiteja?

Un tagad — saruna ar Pāvela Bobkova brigādes locekļiem.

— Dorofejenko mēdza daudz ko apsolīt, bet reti solīto izpildīja.

— Konkrēti?

— Piemēram, solīja paaugstināt atalgojumu. Kad atgādinājām, tad atbildēja: ja negribi strādāt, vari iet citur. Un vēl pārmeta, ka nesen taču esmu jaunu dzīvokli saņēmis. Bet kuram mēs tagad varam izteikt pārmētu par to, ka celtnis gandrīz trīs nedēļas nostāvēja dikā — kamēr priekšnieki kārtēja savstarpējos rēķinus.

Ignata Dzeriņa brigādē dzirdētais.

— Dorofejenko neatbildēja par saviem vārdiem. Piemēram, pagājušajā gadā vajadzēja pabeigt mājas būvi. Kā tas pieņemts, notika sturmēšana, strādājam arī brīvdienās. Solīja prēmiju, bet samaksāja tikai cenrā-

di paredzēto. Greivulis tā nedarītu. Tā mēs domājam.

Lūk, arī paši lielākie grēki, kuros tika vainots N. Dorofejenko. Piebīdīšu, ka līdzīgi tika raksturots galvenais inženieris — esot rupjš, turot jaunu prātu, sirgstot ar lielummāniju, vienkāršu strādnieku par cilvēku neuzskatot un tā joprojām. Iznāk, ka abi vadītāji ir viens par otru slūgtāks. Un — vai šādā gadījumā par visu šo lietu vispār jāraksta, jādebatē.

Taču SCO jeb, kā paši izsacījās, «savās mājās» par samezģojumu noteikti bija jārunā. Savlaicīgi. Varu iedomāties, kā jutās Stepanš Samulovičs Trofimovs, kad praktiski katrā brigādē (mēs pabijām septiņās) partijas organizācijas sekretāram jautāja: kur bija partijas birojs, arodkomiteja, ko personīgi jūs darījāt? Sodien varam atbildēt: partijas birojs aizstāvēja priekšsēdētāju, bet arodkomiteja nostājās galvenā inženiera pusē (arodkomitejas priekšsēdētājs A. Švarcs gan apgalvoja, ka viņi tikai noskatījies priekšniecības cīņā). Pēdējais paskaidrojums ir visai diplomātisks.

Taču nedrīkstam noklusēt arī ko citu, proti, ka darba kolektīvs faktiski neko neveica, lai konfliktsituāciju likvidētu. Sodien gan brigāde, kuru vada diplomēts speciālists vai arī iecirkņa priekšnieks, kuram lielu lieldzīvību pieredze, pilnā balsi izsaka atmaskojumus: «Tas bija Dorofejenko, kurš pavēlēja liet zem grīdas brāķa mastiku», «Tas bija Dorofejenko, kurš pavēlēja kabeli vienkārši ierakt zemē, kaut tā darīt nedrīkst». Apsūdzības turpinās. Un gribas pajautāt: vai tajā pašā reizē to prēmiju solīja — ja māju termiņā nodos ekspluatācijā? Tagad visi gudri. Bet — kur bija jūsu principi? Kaut gan — vieglāk taču ir būt vienkāršam pavēļu izpildītājam, kurš divreiz mēnesī saņem algu... Te nav vieta aizvainojumam, taču, ja valda šāds noskaņojums, tad nav grūti kolektīvu izmantot par skalpell vēlamajai operācijai.

Kolektīvā — brieduma deficīts

Sos vārdus sacīja — ne jau partijas biroja sekretārs, ne jau arodkomitejas priekšsēdētājs. Tā situāciju vērtēja SCO mehānisko darbnīcu vadītājs Sergejs Strelčuks, vīrs, kurš lauku celtnieku kolektīvā nostrādājis septiņpadsmit gadus. Viņš daudz ir izdarījis, daudz ko arī pieredzējis. Viņš daudz zina, viņam patiesi sāp, ka SCO kolektīvs pakļūps stagnācijas dūksnā. Visvairāk uztrauc apstākļi, ka šaj stagnācijai ir tikums raksturs.

— Kas mūsu kolektīvā visbiežāk nosaka savu kārtību, rada gaisotni? Iedomājieties tikai — tie ir zūpas un alkoholiķi, cilvēki ar netīrām rokām un tumšu dvēseli. Katram skaidrs, ka šādi «strādnieki» ir viegli pierunājami parakstīt kārtējo sūdzību un pat visnekaunīgākos apmelojumus par jebkuru vadītāju. Pamēģini tikai šādu «korespondentu» saukt pie kārtības vai arī par kādu pārkāpumu no

darba atbrīvot... Tad vadītājam ir beigas. Manuprāt, visbriesmīgākais ir fakts, ka šo zemas morāles ļautību palīdzību viens otrs cenšas izmantot, lai, kā saka, noturētos viņa virsotnē. Un sakūda cilvēkus — vienu grupu pret otru. Nepatīkami, bet fakts, ka SCO bezprincipā cilvēku ir pārāk daudz. Neapmierinošs pie mums audzināšanas darbs. Rodas jautājums: vai šādam kolektīvam drīkstēja uzticēt izlemt savu vadītāju likteņus?

Jā, vai bija tādas tiesības? Sarežģīts jautājums. Taču atbildēt vajag. Citādi, kā reiz izteicās Latvijas PSR Nopelniem bagātais lauksaimniecības darbinieks, Leņina kolhoza valdes priekšsēdētājs un vienlaikus SCO padomes loceklis P. Barkovskis, — mēs nevis īstenojam demokrātiju, bet ļoti bīstami ar to spēljamies. Pirms izlemt cilvēka likteni, ir objektīvi jāizskata viņa darbības visi plusi un minusi. Nedrīkst aizmirst arī likuma prasības.

Šajā sakarā gribu lasītājiem atgādināt, ka mūsu valsts darba likumiem nesen apstiprināts papildinājums (šajā nolūkā izdots speciāls PSRS Augstākās Padomes Prezidija dekrēts), kurā noteikts, ka jebkura darba kolektīva jebkurš lēmums (arī par vadītāja atbrīvošanu no darba) ir likumīgs un stājas spēkā tikai tad, ja šis lēmums atbilst likumam. Lūk, arī atbilde uz aktuālu praktisku jautājumu: kolektīva vairākuma vēlēšanās nevar būt par pamatu vadītāja atbrīvošanai no darba; darba kolektīvam būs taisnība tikai tad, kad tā pusē būs likums.

Pirms lūgt padomu republikas prokuratūrai, es piezvanīju ražošanas apvienības «Laukceltnieks» priekšsēdētājam R. Majevskim un valcāju: cik likumīga ir pavēle par N. Dorofejenko pārcelšanu darba uz citu organizāciju? Atbilde bija viennozīmīga: SCO darba rezultāti tam par pamatu būt nevar. Bet — kas tad var būt par iemeslu atļaušanai? Varbūt atbildi rast SCO statūtos? Arī šajā dokumentā nekā noteikta nav — ir tikai norāde, ka priekšsēdētāju darbā pieņem un no darba atbrīvo SCO padome. Gan jāpiebilst, ka mūsu rajonā šis reālais veidojums ir visai simbolisks, un tāpēc atbildīgi lēmumi tiek pieņemti, kā saka, šaj padomē aiz muguras.

Ko saka juristi? Līdzīgas situācijas republikas prokuratūras praksē jau ir bijušas. Juristi atzīst, ka šis jautājums ir sarežģīts un samērā kutelīgs. Pagaidām praktizē šādu rīcību: ja vēlēts vadītājs, kuram kolektīvs izteicis neuzticību, patstāvīgi nespēj iekārtoties citā darbā, viņam darba grāmatīnā izdara ierakstu par pirmsternīna atbrīvošanu no ieņemamā amata — pamatojoties uz darba kolektīva kopsapulces lēmumu.

Ja jau tā, tad nav jēgas diskusijām par šādu lēmumu objektivitāti, pareizību, par lēmuma plašu un jo vispusīgu pamatojumu. Piemēņājam vienkārti jābūt. Un tāda gadījumā kolektīva lēmums sevi ataino — kaut vai tikumskāji nozīmīgi. Nav apstrīdams arī apstākļi, ka tad, kad izlietoti visi ārstēšanas līdzekļi, ir tomēr jāņem skalpelis. Tas ir ļoti sāpīgi un nepatīkami. Taču rodas cerības izveidoties.

I. KOROLOVA

Mūsu konsultācija

Mērķnoguldījums bērniem

Lai pilsoņiem radītu iespējas savas naudas ietaupījumus izmantot visdažādākajiem mērķiem, ir izveidots jauns naudas krāšanas veids — mērķnoguldījums bērniem.

Krājgrāmatīnu, kurai uz zili krāsota vāciņa ir uzraksts «Mērķnoguldījums bērniem», var saņemt jebkurš pilsonis, kas vēlas uz kāda bērna rēķina iemaksāt zināmu naudas summu. Šī

bērna vārdu ieraksta krājgrāmatīnas titullapā. Jāpiebilst, ka naudas noguldītājs un bērns, kuram domāts šis maksājums, var arī nebūt radnieki.

Minētā noguldījuma priekšrocība ir tāda, ka par to aprēķina palielinātu noguldījuma maksu jeb procentu. Taču ar nosacījumu, ka noguldījums būs vismaz uz 10 gadiem un ka bērnam, kad viņam naudu izmaksās, būs 16 un vairāk

gadus. Šādā gadījumā noguldītājam par konkrēto summu katru gadu aprēķina 4 procentus lielu maksu. So maksu saņem tad, kad izņem noguldījumu.

Kamēr bērns nav sasniegjis 16 gadu vecumu, noguldījumu var palielināt ar papildus iemaksām — gan skaidrā naudā, gan ar pārskaitījumu, piemēram, ik mēnesi no savas algas. Mērķnoguldījums nav izņemams pa daļām.

Mērķnoguldījumu bērniem priekšlaikus izņemt un saņemt par šo noguldījumu procentus, kā arī pārvest šo

noguldījumu uz citu PSRS krājbanku atļauts tikai noguldījuma izdarītājam, jo bērnam, kas skaitās noguldījuma īpašnieks, kamēr viņš nav sasniegjis 16 gadu vecumu un kamēr noguldījums nav glabāts 10 gadus, ar noguldījumu rīkoties nav tiesību. Tādu tiesību nav arī nevienai citai personai. Atkārtoti — minētās darbības atļautas tikai noguldījuma izdarītājam.

J. NEKRASOVA,
PSRS krājbankas Preiļu nodaļas kontroles daļas vadītāja

